Posudek vedoucího na bakalářskou práci Nikol Svobodové „Věštění v Delfách a věštebná extáze: zkoumání hmotných a nehmotných sil stojících za vznikem věšteb

Jádrem bakalářské teze Nikol Svobodové je kritické přezkoumání recentní hypotézy, jejíž autoři a stoupenci se domnívají objasnit příčinu věštebné extáze delfského věštebného média (s. 43-46). Nejprve však autorka představuje věštebné místo a jeho dějiny, povahu věštebného média, průběh věštebného rituálu a přehled stávajících teorií (antických i moderních), které se snažily příčinu divinace nějakým způsobem objasnit.

Struktura práce je logická a dobře vystavěná a její jednotlivé části na sebe přirozeně navazují. Výklad je přehledný, fundovaný, srozumitelný a podložený primárními i sekundárními odkazy a argumenty. Také argumentace je jasná a přesvědčivá, navíc zároveň koncizní, to se vidí ve studentských pracích málokdy. Autorka vhodně využívá validní odbornou literaturu (vesměs cizojazyčnou), kterou si zčásti zcela samostatně zjistila a obstarala a s níž také přiměřeně a korektně zachází. Pochvalu zasluhuje formální úroveň práce, v níž se takřka nenalézají žádné překlepy, gramatická pochybení nebo stylistické lapsy. Také naprostá většina řeckých termínů, jmen a lokalit je zapsána správně. Úvod práce dostatečně informuje o hlavních použitých primárních i sekundárních pramenech a o metodologii, podobně závěr přehledně shrnuje dosažené výsledky zkoumání.

Práce má i některé nedostatky, byť nikterak závažné. Nejvíce se jich objevuje ve formě. Občas jsou chybně uváděny přepisy řeckých jmen (ne dodonští, nýbrž dódónští; ne Lukrécia, nýbrž Lucretia; ne Oenomaus, ale Oionomáios apod.), výjimečně i zápisy alfabetou (ne hadelfoi, nýbrž adelfoi). Podobně ojediněle se vyskytují odchylky ve způsobu zápisu jmen překladatelů (viz s. 9, pozn. 1,2 a 4) a uvádění anglických citací, které jsou zpravidla ponechávány nepřeloženy, ale na jednom místě tomu tak není (s. 10). Někdy se zdá, že pro určité tvrzení schází odkaz či doklad (srov. s. 16, 31, 32). Z vědeckého charakteru používané literatury jedna kniha vybočuje (R. Hošek). V bibliografii patří české překlady homérských hymnů a Eurípidových her do primárních pramenů, ne do sekundárních.

Nyní několik málo připomínek obsahových. Některé formulace nejsou zcela přesné a výstižné, například tvrzení, že příkazy obsažené ve věštbách „vzbuzovaly dojem hrubosti“ (s. 27): možná tak mohou působit na současné čtenáře, ale nepamatuji, že by na něco takového poukazoval nějaký antický pramen. Jinde autorka vyvozuje z přechodu „od kolektivismu a mýtů … k individualismu a racionalismu“ v římské době těžko obhajitelný závěr, že „nekritické přijímání informací se stalo minulostí a lidé se ke všemu záhadnému začali stavět skepticky“ (s. 48).

Někdy jsou teze nebo závěry formulovány možná příliš kategoricky (s. 12, 14, 48), ač by bylo strategičtější – a nejspíše i přesnější – říkat víceméně totéž, ale trochu „měkčeji“. Příkladem může být tvrzení, že delfská věštírna si během řecko-perských válek „musela zachovat neutralitu“ (s. 12). Přesnější by asi bylo napsat, že by to byl postoj taktičtější, který se představitelům Delf podle všeho ne vždy a ne zcela dařilo

zachovávat, protože někteří soudobí autoři ke obviňovali, že stojí na straně Peršanů (cf. Parke – Wormell, *The Delphic Oracle*, Oxford 1956, s. 141n.). Podobně sporně formulované je tvrzení, že za vlády Alexandra Makedonského „význam delfské věštírny prudce klesal“ (s. 12). Nic takového není doloženo, naopak, Alexandr se o věštby a věštírny živě zajímal a Delfy prý osobně navštívil (Plútarchos, *Alex.* XIV.4). Autorka chtěla nejspíše říci, že v důsledku ustavení makedonské nadvlády ztratily řecké obce politickou samostatnost, a tedy i důvod k věštebným konzultacím své politiky, což v důsledku také snížilo význam věštírny.

Tyto kritické drobnosti nicméně nemohou mnoho změnit na celkově jasně pozitivním obrazu práce, pro kterou navrhuji „horší“ jedničku. Horší ne kvůli výše uvedeným drobným nedostatkům, ale spíše proto, že autorka sice udělala maximum, které během doby vymezené na psaní udělat mohla, ale přesto je zřejmé, že by její práce získala na hloubce, poučenosti a odstíněnosti, kdyby znala pramenné jazyky a jiný světový jazyk než jen angličtinu. Takto zůstaly nezohledněny početné primární prameny, které nebyly do angličtiny převedeny, stejně jako rozsáhlá a velmi podstatná odborná literatura ve francouzštině, která o Delfách pojednává.

20. 5. 2024 doc. Mgr. Tomáš Vítek, Dr. DSc.